

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת בקוקותי | 568

ט"ו באייר תשפ"ב

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקישים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור 33371712 ולסיום סולמית #

פרשת בְּחֻקֹּתֵי תִשִּׁי"ב

שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלחנץ"

לע"נ צדוק צאלח בן עובדיה ז"ל

דבר נוסף שהאבא צריך לעשות הוא, לתקן צורכי העיר. דבר זה לְמַדִּים מרשב"י [מסכת שבת ל"ג:]: "אמר הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב [בראשית ל"ג] "ויבא יעקב שלם" ואמר רב: "שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו", "ויחן את פני העיר", אמר רב, מטבע תיקן להם ושמואל אמר שווקים תיקן להם ור' יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם" מסביר ה'בן איש חי', מדוע עשה זאת רשב"י? מה הקשר בין הניסים לתיקוני העיר? כל אדם שנעשה לו נס מנקים מזכויותיו. מתי אין מנקים מזכויותיו? כאשר אדם זה עושה צורכי העיר בלי שום נגיעה אישית, אומר הקב"ה: "אם אתה עושה עבור ילדי אני אעשה בשבילך".

כיצד שיוכנע אדם לא לגרש את אשתו?

בבית הדין הגדול בירושלים ישבו שלושה גדולי ישראל: הרב אלישיב זצ"ל, הרב בצלאל ז'ולטי זצ"ל והרב עזרא עטיה זצ"ל. הופיע בפניהם אדם שרצה לגרש את אשתו. שאלו אותו הדיינים: "מדוע אתה רוצה לגרשה?" ענה להם: "משום שהיא אינה מסודרת ואינה נקיה" (משאירה שערות במסרק והגרביים לא במקומם). שאל אותו הרב אלישיב זצ"ל: "וכי בגלל זה מגרשים אשה?" אמר "כן". אמר לו הרב אלישיב זצ"ל: "אם אתה עושה דברים שלא כדין זה לא יעבור לך חלק. הגט יהיה בעוד חודש, אבל זה לא יעבור חלק". הוסיף הרב אלישיב זצ"ל: "זיס צו גווט" (יותר מדי טוב לו לך). היהודי הזה יצא מבית הדין, ירד במדרגות, מעד ושבר את רגלו. הוא שהה בבית החולים חצי שנה ובכל הזמן הזה ישבה לידו.... אשתו. לאחר חצי שנה התברר שתיק בקשת הגט נסגר מחוסר ענין - הוא הוזמן לתאריך מסוים ולא הגיע, ולכן נסגר התיק.

ערב טוב לחבריי היקרים והאהובים. ימים גדולים עם הרבה עוצמה עומדים לפנינו בתקופת ל"ג בעומר.

מה יעשה אדם שיבנו ניצל ואינו יכול לברך הגומל?

טיאלה:

אוטובוס פגע בילד שלא עבר במעבר חצייה. בניסי ניסים הילד נשאר בחיים ואף לאחר זמן חזר לאיתנו. האבא רצה שהילד יברך ברכת 'הגומל', אבל הרב אמר לאבא שהילד אינו יכול לברך, משום שנוסח הברכה הוא: "הגומל לחייבים טובות", מי הם החייבים? אלה שחייבים מוות. הילד אינו חייב מיתה, על כל מה שעשה הוא פטור. אולי נאמר שהכוונה לאביו שחייב מיתה; וכי זה כיבוד אב שיאמר הילד שאביו חייב, והקב"ה גמל לו טוב? אולי הכוונה בגלגול הקודם אצל הילד הזה? אומר ה'מגן אברהם', הרי אנחנו איננו יודעים אם זה הוא בגלגול הקודם, או שזה אביו, ויש כאן ספק ביזיון אב, ואין אומרים 'הגומל'. מה יעשה האב?

תשובה:

אמר הרב לאבא: שהוא לא נפטר בזה, הוא חייב לשלם כסף במקום קורבן תודה, אומר המשנ"ב [או"ח רי"ח ס"ט סקל"ב]: "מי שנעשה לו נס יש לו להפריש לצדקה כפי השגת ידו ויחלק לומדי תורה, ויאמר הריני נותן זה לצדקה ויהי רצון שיהא נחשב במקום תודה שהייתי חייב בזמן המקדש". וכי משום שבית המקדש חרב ואי אפשר להביא קורבן, האדם ירוויח, איזה היגיון יש בזה?

אבטיח חדש (שימחייב גם שיהיינו) ואגס - מה קודם ?

שיאלה :

כשצריך לברך שהחיינו על אבטיח, האם הוא קודם לאגס (למרות הסדר הרגיל שבפ"ע קודם) ?

תשובה:

דן בשאלה זו האדר"ת [עובר אורח' סימן קע"ד] וכתב: "הייתי בברנוביץ' אצל האב"ד הרב חיים יהודה לייב לובצאנסקי זצ"ל, וכיבדני באבטיח ובאגסים. והנה לפי מה דקיי"ל בשו"ע [או"ח סימן רי"א ס"ג], דבורא פרי העץ קודם לבורא פרי האדמה, היה לי לברך קודם על האגסים. אך דנתי לומר לפי שהאבטיח היה פרי חדש וצריך לברך עליו גם שהחיינו, אם כן אולי הוא קודם דהא מרובה מצוותו, שעליו מברכים ב' ברכות וכביומא [ל"ג]. דמרובה מצוותו עדיף. (כלומר המערכה הגדולה קודמת למערכה השנייה של קטורת, ואף על פי שלכאורה קטורת קדושה יותר, דמצילה מהמוות וגם נמצאת בהיכל, דקדושתה גדולה, בכל זאת המערכה הגדולה קודמת משום דכפרתה מרובה, ופרש"י שעליה מקטירים כל ההקטרות חוץ מן הקטורת לפנים להיכל), יעויין בזבחים [פ"ט].

הרב ר' חיים יהודה לייב אמר לברך שהחיינו מקודם, והשבתנו דא"כ כאילו אני מברך שהחיינו על האגסים. אך במקרה נזדמן שבא האבטיח לידיי, ואמרתי שיש בזה עוד מעלה לאבטיח, דאין מעבירין על המצוות, וצ"ע בסברא זו לכהאי גוונא". והנה על ראיית האדר"ת מיומא העיר הגר"ז קורלנדסקי זצ"ל, דאולי מה שמצינו דמרובה כפרתו עדיף, הוא רק סימן שיש מעלה במערכה הגדולה, אך אינו סיבה שכל פעם שתהיינה יותר מצוות וברכות בחפץ מסוים, הוא יקדם לחבירו.

ועל סברת האדר"ת דריבוי ברכות הוא סיבה לקדימה, צ"ב מהנאמר בהלכות חנוכה [או"ח תרע"ט] דבערב שבת חנוכה מדליקין בתחילה נר חנוכה ואחר כך נר שבת, וכתב המשנ"ב [שם סק"א] "כדי לצאת דעת היש אומרים דס"ל שאם ידליק של שבת תחילה קבליה לשבת ואיתסר עליה מלאכה. אבל רוב פוסקים חולקים על זה וס"ל דלא תליא קבלת שבת בהדלקת הנר ... באיש

מה יעשה אדם להינצל מצרות שבאות עליו

שיאלה :

אדם שקיללו חבירו, איך אפשר לכפר על עצמו, כך שהקללות לא יחולו ?

תשובה :

נראה שְׁיִלְמָד מסכת ערכין. שהנה כתב 'בעל הטורים' בפרשת בחקותי [ויקרא כ"ז ג']: "בפרשת ערכין יש, נ' שקלים, ל' שקלים, כ' שקלים, י' שקלים ה' שקלים, ג' שקלים, ט"ו שקלים וי' שקלים. בין זכר לנקבה שהוא סה"כ, קמ"ג שקלים, לכפר על, מ"ה קללות שבתורת כהנים, וצ"ח קללות שבמשנה תורה, שהם בין הכל קמ"ג, ולכך סמך ערכין לקללות" (לסתירה בין דברי 'בעל הטורים' למדרש תנחומא ששם מובא שיש מ"ט קללות ראה דברי מדרש תדשא המיוחס לרבי פנחס בן יאיר).

ככל הנראה כוונתו, שמי שרואה שבאות עליו צרות שונות, ומרגיש ממש שהקללות של תורת כהנים מתקיימות בו, העצה היא להפריש ערכין, כלומר לנדור צדקה לבדק הבית, ואז ינצל מהצרות. היום שבעוונותינו הרבים אין לנו בית המקדש, ואי אפשר לנדור ערכין, העצה היא ללמוד מסכת ערכין, ויחשב לו כאילו נדר, בבחינת 'ונשלמה פרים שפתינו'.

עוד אפשר ליעץ לו, שְׁיִנְדֵּב כסף לבניית בית כנסת, שהוא כעין 'בדק הבית', והרי דמי הערכין הולכים לבדק הבית, כמבואר ברמב"ם [הלכות ערכין פ"א ה"י]: "והערכים כולם והדמים הכל סתמן לבדק הבית ויפלו הכל ללשכה שהייתה במקדש מוכנת לקודשי בדק הבית".

מאדוננו משה להיכן נס, ומאיזה מעמד הוא נס? אבל באמת, היה שלא בישוב הדעת אלא באשר התבהל פתאום ממראה עיניו, ונס כאשר ינוס איש מפני הנחש בטבע האדם בלי שום התבוננות על הדבר...", והוסיף ב'הרחב דבר': "מכל מקום פטור, (המכבה את הנר מפני שהוא מתיירא מפני לסטים), שמיירי שעשה מפני פחד פתאום, והרי זה דומה לאונס דאין בו קרבן. וזה הענין היה פה במשה, שברח מפני פחד פתאום".

ולמרות שתירגלו אתה רבות איך להתנהג בשעת אזעקה, ובשעת מבחן לא עמדה בתרגולים, מכל מקום אין לפטרה, וראיה לכך, שהגמרא במסכת שבת [מ"ט]. מספרת: "פעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל, שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו, והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק, ראהו קסדור אחד רץ מפניו ורץ אחריו, וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו, אמר לו מה זה בידך אמר לו כנפי יונה, פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה".

שאל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שהרי בסוף פשט את התפילין וא"כ למה היה צריך לברוח מפניו, והשיב (הערות) שנבהל מפניו, ואף שמלכתחילה כשיצא לשוק ידע שקסדור יכול לפגשו ומסתכן, ועל מנת כן יצא כדי למסור נפשו, מכל מקום בשעת ראיית הקסדור נבהלים ומיד נסים מפניו.

הרי שגם אלישע שיצא על מנת למסור נפשו, בשעת מבחן נבהל ונס מפני הקסדור, ואיך נבוא בטענות לאחות, שנתקפה בפחד פתאום וברחה להציל את נפשה.

ולכן נראה שאין לפטר את האחות בגלל הפחד שתקף אותה פתאום, כי אין אדם שליט על מעשיו כשתוקף אותו פחד.

וכתב בדרשות הנצי"ב שיש שני סוגי פחדים, פחד ובהלה, בהלה פתאומית גורמת להרפות את מעיו, כמו שמצינו באסתר 'ותתחלחל המלכה' שהטילה רעי, ופחד מצמית, כמבואר במסכת נדה [ד.]: "פחדא מצמת צמית", וזה שנאמר במסכת עירובין [ס"ז]. 'שפתיו נרתעין' שמפחד שפתיו נרתעו.

ליקירי האהובים, ננצל את הימים הגדולים העומדים לפנינו, ונתברך בברכה מרובה מרובה.

המדליק...". ולמה לא כתב סברא נוספת דנר חנוכה מרובה מצוותו שעליו מברכים ב' ברכות להדליק נר של חנוכה, וגם שעשה ניסים?!

ונראה לחלק: דשאני נר שבת שעיקרו דאורייתא 'וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד', משא"כ נר חנוכה שהוא מדברי סופרים. ועוד יש לחלק שאין בכח סברא הנ"ל לדחות מעלת תדיר, ועוד שנר שבת עדיף על נר חנוכה, שאם אין לו אלא נר אחד מדליק אותו לשבת.

(ואולי יש עוד לחלק, שבנידונו של האדר"ת הפרי הוא הגורם לב' הברכות, הן לברכת הפרי והן לברכת השהיינו, ובכה"ג איכא למימר 'מרובה ברכתו', משא"כ בחנוכה אין הנר גורם את ברכת 'שעשה ניסים' אלא היום הוא הגורם, וקבעו חז"ל לברך על היום בשעה שיש נר, כלומר הנר הוא רק תנאי לקיום הברכה, ואולי אין זה 'מרובה ברכתו'. בנוסף לכך נר שבת הוא תדיר מנר חנוכה וייתכן שמעלת תדיר גוברת על מעלת 'מרובה ברכתו').

האם לפטר אחות נמלטה מבית חולים בשעת אזעקה, למרות התרגולים הרבים

שאלה :

בחורף תשע"ג ירו אויבינו חצי מות רבים, לעבר ערי ישראל כדי להשמיד להרוג ולאבד, ובחמלת ה' על עמו, ובניסים שלא כדרך הטבע, לא פגעו חיצו המוות, ויצאו ידי חובה בפחד בלבד.

והנה באחת האזעקות שנשמעו פתאום בערי ישראל, נתקפה אחות בבית החולים בפחד, ונמלטה על נפשה למקום מוגן, למרות התרגולים הרבים שעברה, שגם בשעת אזעקה אסור לה להפקיר את החולים, ויש עליה לטפל בהם, או להעבירם למקום מוגן.

הנהלת בית החולים שאלה האם לפטר את האחות, שהרי האחות הראתה חוסר אחריות בזה שהיא נמלטה על נפשה והשאירה את החולים לבד למרות התרגולים הרבים?

תשובה :

נאמר בתורה: "ויהי לנחש וינס משה מפניו" [שמות ד' ג'], וכתב ה'העמק דבר': "הוא פלא

להזכירכם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', כ"ב באייר תשפ"ב, בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 20:00. תפילת ערבית לאחר השיעור (עקב שעון קיץ).

**יישר כוח גדול למערכת קול הלשון ולראשיה,
על העברת השיעור באיכות מופלאה.**

**ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון
במס' טל' 03-6171004**
